kubg.edu.ua/id/eprint/55310/1/A_Glushuk_FPO_2025..pdf (Accessed 10 January 2025). [in Ukrainian].

Wing, J. M. (2008). Computational thinking and thinking about computing. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences,* vol. 366, issue 1881, pp. 3717–3725. doi: https://doi.org/10.1098/rsta.2008.0118. [in English].

Liu, Y.-F., Bedny, M. (2025). Learning to Program «Recycles» Preexisting Frontoparietal Population Codes of Logical Algorithms. *Journal of Neuroscience,* vol. 45, issue 45. doi: https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.0314-25.2025. [in English].

Exploring Computational Thinking. (2025). *Google for Education.* URL: http://www.google.com/edu/computational-thinking/what-is-ct.html. Available at: http://www.google.com/edu/computational-thinking/what-is-ct.html (Accessed 10 January 2025). [in English].

Code.Org: proiekt [Code.Org: project]. Available at: http://code.org/ (Accessed 10 January 2025). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 21.01.2026

УДК 378:37.014.5:339.9:37.091.3
DOI: 10.37026/2520-6427-2026-125-1-41-48

Тарас ПАСКА,
доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0002-4579-388X
e-mail: taras.paska@cnu.edu.ua

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Анотація. *У статті здійснено комплексний аналіз інтернаціоналізації освітнього середовища закладів вищої освіти як системного чинника активізації міжнародної академічної мобільності студентів в умовах європейської інтеграції України та воєнних викликів. Розкрито сутність поняття «інтернаціоналізація» крізь призму сучасних наукових підходів і нормативно-правових документів, окреслено її управлінський, освітній, науковий і соціокультурний виміри.*

Обґрунтовано взаємозалежність між рівнем інституційної інтернаціоналізації та динамікою міжнародної мобільності як індикатора інтеграції університетів України до Європейського простору вищої освіти та глобального академічного середовища. Наголошено на багатоформатності сучасної мобільності, що поєднує фізичні, змішані та віртуальні моделі співпраці, зумовлені цифровізацією та безпековими чинниками.

На основі практичного досвіду Карпатського національного університету імені Василя Стефаника проаналізовано механізми реалізації Стратегії інтернаціоналізації на 2026–2030 роки, зокрема розвиток партнерств, участь у міжнародних проєктах, консорціумах і впровадження системи ключових показників ефективності. Доведено, що системний підхід до інтернаціоналізації забезпечує інтеграцію мобільності у стратегічні пріоритети університету та сприяє формуванню конкурентоспроможного, мобільного й міжкультурно компетентного фахівця.

Ключові слова: *інтернаціоналізація, міжнародна академічна мобільність, освітнє середовище, заклад вищої освіти, європейська інтеграція, стратегія інтернаціоналізації, європейський простір вищої освіти, Erasmus+, програми подвійних дипломів, інновації в освіті.*

Taras PASKA,
Doctor of Philosophy (PhD in Pedagogy), Assistant of the Bohdan Stuparyk Department of Pedagogy and Educational Management, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4579-388X
e-mail: taras.paska@cnu.edu.ua

© Паска Т., 2026

INTERNATIONALIZATION OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A FACTOR IN THE ACTIVATION OF INTERNATIONAL ACADEMIC MOBILITY OF STUDENTS

Abstract. *The article provides a comprehensive analysis of the internationalization of the educational environment of higher education institutions as a systemic factor in stimulating international academic mobility of students in the context of Ukraine's European integration and martial law. The essence of the concept of «internationalization» is revealed on the basis of regulatory and legal documents and modern scientific approaches, and its multidimensional nature is outlined, covering the managerial, educational, scientific, and cultural dimensions of university activities. The interdependent relationship between the internationalization of the educational environment and international academic mobility, which is considered an indicator of the level of integration of Ukrainian higher education institutions into the European Higher Education Area and the global academic space, is substantiated. It is determined that modern mobility is becoming multi-format, combining physical, mixed, and virtual models, which is due to the digitalization of education and security challenges.*

Based on the practical experience of Vasyl Stefanyk Carpathian National University, institutional mechanisms for internationalization have been analyzed, in particular the development of international partnerships, participation in consortia and rankings, the introduction of double degree programs, the expansion of student and faculty mobility, the implementation of international research projects, and the creation of flagship international centers. It has been proven that the approved Internationalization Strategy for 2026-2030 with clearly defined KPIs ensures the transition from fragmented international activity to systematic management of the process, within which mobility is integrated into the mission, vision, and strategic goals of the university. It is concluded that the internationalization of the educational environment is a strategic philosophy for the development of the university and a key factor in the formation of competitive, mobile, and interculturally competent students.

Key words*: internationalization, international academic mobility, educational environment, higher education institution, European integration, internationalization strategy, European Higher Education Area, Erasmus+, dual degree programs, innovations in education.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується посиленням процесів глобалізації, інтеграції до європейського та світового освітнього простору, зростанням конкуренції між закладами вищої освіти за якість освітніх послуг і людський капітал. Для України ці процеси набувають особливої ваги в умовах воєнних викликів, демографічних змін, цифрової трансформації суспільства та необхідності післявоєнної відбудови держави. Інтернаціоналізація вищої освіти перестає бути лише декларативним напрямом розвитку і постає як стратегічний механізм підвищення конкурентоспроможності університетів, оновлення змісту освітніх програм, інтеграції у міжнародні академічні мережі. Крім того, одним із ключових показників рівня інтернаціоналізації закладу вищої освіти є активність студентів у програмах міжнародної академічної мобільності. Саме мобільність сприяє формуванню міжкультурної компетентності, професійної гнучкості, здатності до адаптації в мультикультурному середовищі, що є необхідними якостями сучасного фахівця.

Водночас активізація міжнародної академічної мобільності студентів безпосередньо залежить від рівня сформованості інтернаціоналізованого освітнього середовища в закладі вищої освіти *(далі – ЗВО)*. Йдеться про наявність інституційних стратегій, міжнародних програм і партнерств, підтримку іноземних мов у навчанні, розвиток міжкультурної комунікації, інтеграцію міжнародного досвіду в освітні програми, а також створення організаційних і психологічних умов для участі студентів у міжнародній академічній мобільності. На практиці в українських ЗВО спостерігаються суперечності між декларованими цілями інтернаціоналізації та реальними можливостями студентів брати участь у програмах мобільності, що актуалізує потребу наукового аналізу інтернаціоналізації освітнього середовища як чинника, здатного посилити та системно підтримати міжнародну академічну мобільність студентів.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі інтернаціоналізація освітнього середовища ЗВО та її вплив на активізацію міжнародної академічної мобільності студентів розглядаються як багатовимірне явище. Вагомий внесок у теоретичне осмислення інтернаціоналізації як стратегічного напряму розвитку університетів здійснили Ю. Бойчук і А. Боярська-Хоменко, які пов'язують її з розширенням міжнародних зв'язків, академічними обмінами, міжнародними заходами та спільними дослідницькими проєктами. Роль інтернаціоналізації у підвищенні конкурентоспроможності та якості вищої освіти аргументовано висвітлено у працях Р. Карпа. Комплексність інтернаціоналізації як процесу, що включає міжнародне навчання, наукову співпрацю, формування мультикультурного учасника освітнього процесу та домінування мобільності студентів і викладачів, обґрунтовано Н. Маланюк та І. Запухляк. Понятійні межі міжнародної академічної мобільності як складової інтернаціоналізації уточнено у дослідженнях Н. Гайсинюк, Ю. Горбаня, А. Губіної, О. Олійника, А. Мартинюк, які трактують її як тимчасове навчання або професійну діяльність в іншій країні та як переміщення інтелектуального потенціалу між академічними системами.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із проблемою підготовки здобувачів вищої освіти до міжнародної академічної мобільності, визначенням її структурних компонентів, компетентнісних результатів та організаційно-педагогічних умов реалізації. У цьому контексті науковий інтерес становлять праці В. Антонюка, О. Василенка, С. Глібка, Д. Дерев'янка, С. Довбні, А. Загородньої, Ю. Заячук, А. Зленка, О. Ісайкіної, О. Канюк, С. Колесник, С. Лехніцької, І. Подрес-Ряполової, О. Розгон, І. Саханди, С. Хоминець, Г. Черушевої, Л. Швидун та інших, які розкривають академічну мобільність як комплексний процес інтеграції знань, навичок і компетентностей у міжкультурному та міжнародному освітньому середовищі.

Мета статті – здійснити комплексний аналіз інтернаціоналізації освітнього середовища закладів вищої освіти України як системного чинника активізації міжнародної академічної мобільності студентів, уточнити її сутнісні характеристики та механізми реалізації в сучасних умовах європейської інтеграції й воєнного стану, а також на основі практичного досвіду обґрунтувати ефективність стратегічного підходу до управління інтернаціоналізацією та мобільністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтернаціоналізація освітнього середовища ЗВО в сучасних умовах постає як системний і багатовимірний процес, що визначає вектор розвитку університетів у глобалізованому освітньому просторі. Для України, яка водночас перебуває в умовах воєнного стану та послідовно інтегрується до Європейського простору вищої освіти, питання інтернаціоналізації набуває системного характеру, оскільки охоплює модернізацію управлінських підходів, оновлення змісту освітніх програм, розширення міжнародних партнерств, формування міжкультурних компетентностей та забезпечення реальних можливостей для міжнародної академічної мобільності студентів. Саме тому наукове осмислення інтернаціоналізації як чинника активізації міжнародної академічної мобільності студентів потребує комплексного аналізу, що дозволяє визначити сутнісні ознаки цього явища, його ключові механізми та стратегічні орієнтири реалізації у ЗВО України.

Насамперед доцільно розкрити сутність поняття «інтернаціоналізація» в контексті сучасної державної політики у сфері вищої освіти та наукових підходів. Відповідно до Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, інтернаціоналізація передбачає «поширення діяльності закладів вищої освіти за кордоном, узгодження її з міжнародними процесами реформування вищої освіти і науки та інтегрування кращого міжнародного досвіду та цінностей в освітній процес, наукові дослідження і системи управління, відіграє ключову роль у підвищенні якості вищої освіти» (Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, 2022). У цьому визначенні інтернаціоналізація постає як багатовимірний процес, що охоплює як академічну, так і управлінську сфери діяльності університету, а також спрямовується на підвищення якості освіти через інтеграцію міжнародного досвіду, цінностей та стандартів.

Окрему увагу у Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки приділено стратегічній цілі 4 – «Інтернаціоналізація вищої освіти України», яка визначає конкретні операційні орієнтири реалізації цього напряму. Зокрема, у документі зазначено, що операційними цілями є «забезпечення порівнюваності та визнання українських освітніх кваліфікацій в Європі та світі; впровадження кращого іноземного освітнього досвіду в Україні; динамічне зростання кількості іноземних студентів в Україні; адаптація випускників закладів вищої освіти до життя та роботи в мультикультурному середовищі; збільшення кількості проєктів міжнародної освітньо-наукової співпраці, інтеграція наукових та науково-педагогічних працівників до світового наукового простору» (Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, 2022). Зазначені положення засвідчують, що інтернаціоналізація розглядається як інструмент інтеграції України до Європейського простору вищої освіти та як передумова підвищення мобільності здобувачів освіти.

Науковий дискурс також підтверджує складність та багатовимірність інтернаціоналізації. Зокрема, науковці Ю. Бойчук, А. Боярська-Хоменко зазначають, що інтернаціоналізація вищої педагогічної освіти – «це стратегічний процес, спрямований на розширення міжнародних зв'язків і співпраці в університетському середовищі. Вона передбачає академічні обміни студентами та викладачами, організацію міжнародних заходів, спільні дослідницькі проєкти та інші ініціативи, спрямовані на зміцнення глобального виміру вищої освіти» (Бойчук, Боярська-Хоменко, 2023, с. 19). У цьому визначенні акцентовано увагу на інституційному рівні змін та необхідності формування глобального виміру освітнього середовища.

Особливо значущим у підході Ю. Бойчука та А. Боярської-Хоменко є акцент на специфіці інтернаціоналізації в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови. Дослідники підкреслюють, що інтернаціоналізація вищої освіти в Україні вимагає гнучкості, толерантності та тісної співпраці між внутрішніми та міжнародними партнерами для забезпечення стабільності, безпеки та якості освіти в цих надзвичайних умовах (Бойчук, Боярська-Хоменко, 2023).

Поглиблення наукового аналізу дозволяє стверджувати, що інтернаціоналізація є чинником, який впливає не лише на освітній процес, але й на загальну конкурентоспроможність закладу вищої освіти. Так, дослідник Р. Карп зазначає, що «інтернаціоналізація здатна підвищити конкурентоспроможність вищих закладів освіти, покращити якість освіти, посилити кооперацію науки та освіти» (Карп, 2024). У цьому контексті інтернаціоналізація розглядається як чинник модернізації університетів, що стимулює оновлення освітніх програм, розвиток наукових досліджень і впровадження інноваційних підходів в освітній процес.

У контексті інтернаціоналізації освітнього середовища доцільно також враховувати її структурну складність та комплексність. Науковці Н. Маланюк, І. Запухляк у своєму дослідженні зазначають, що інтернаціоналізація є складним та комплексним процесом, що передбачає реалізацію низки окремих складових. При цьому практики інтернаціоналізації містять дещо відмінні елементи, проте спільним є міжнародне

навчання, наукова співпраця та спільні дослідження, формування мультикультурного учасника освітнього процесу як студента, так і викладача. При цьому студентська мобільність та мобільність викладачів на сьогодні є домінуючою (Маланюк, Запухляк, 2025). Отже, дослідники підкреслюють, що інтернаціоналізація передбачає не лише мобільність, але й міжнародні компоненти змісту освіти, формування мультикультурних компетентностей та розвиток наукової співпраці.

Найпоширенішою формою інтернаціоналізації вищої освіти є академічна мобільність, яка в Україні набула розвитку після підписання у 2005 р. Болонської декларації. Саме Болонський процес визначив ключові принципи гармонізації систем вищої освіти європейських країн, серед яких важливе місце займає мобільність студентів і викладачів, взаємне визнання результатів навчання та академічних кваліфікацій. Відповідно, участь України у Болонському процесі стала одним із чинників активізації академічної мобільності, оскільки створила нормативні та організаційні передумови для інтеграції українських університетів у європейський освітній простір.

Для глибшого аналізу необхідно уточнити поняття «академічна мобільність» у нормативному полі України. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014), академічна мобільність трактується як «можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами» (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Це визначення підкреслює багатовекторність мобільності, яка охоплює як студентів, так і науково-педагогічних працівників, і може реалізовуватися як у межах країни, так і на міжнародному рівні.

У 2015 році постановою Кабінету Міністрів України затверджено «Порядок реалізації права на академічну мобільність». У цьому документі визначено цілі академічної мобільності, серед яких «інтеграція України в Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір; обмін передовими практиками та досвідом у сферах освіти і науки; модернізація системи освіти; цифровізація навчання та управління; підвищення якості освіти та ефективності наукових досліджень; підвищення конкурентоспроможності освітньо-наукової спільноти України; розвиток професійних навичок та особистісних якостей учасників академічної мобільності; поглиблення співробітництва з міжнародними партнерами у сферах освіти і науки; підтримка соціальних, економічних, культурних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами» (Порядок реалізації права на академічну мобільність, 2015). Таким чином, академічна мобільність розглядається як інструмент інтеграції, модернізації та підвищення якості освітнього процесу. Особливої уваги заслуговує той факт, що серед цілей академічної мобільності вказано цифровізацію навчання та управління, що свідчить про сучасне розуміння мобільності як інструменту не лише культурного чи академічного обміну, але й трансферу інноваційних практик.

У науковій літературі поняття міжнародної академічної мобільності також має різні інтерпретації, що дозволяє розкрити його сутність більш комплексно. Дослідники Ю. Горбань, О. Олійник, Н. Гайсинюк трактують термін «міжнародна академічна мобільність» як «можливість здобувачів освіти і викладачів навчатися або працювати в іншій країні на певний період часу. Це може включати програми обміну, стажування, а також участь у міжнародних конференціях та семінарах» (Горбань, Олійник, Гайсинюк, 2024, с. 56). Це визначення підкреслює тимчасовий характер мобільності та її різноманітні форми, які охоплюють як освітню діяльність, так і професійну та наукову активність.

Науковці А. Мартинюк, А. Губіна розглядають міжнародну академічну мобільність як «переміщення інтелектуального потенціалу між різними академічними системами», що сприяє інтернаціоналізації вищої освіти (Мартинюк, Губіна, 2024, с. 41). Це визначення є концептуально важливим, оскільки акцентує увагу не лише на фізичному переміщенні учасників освітнього процесу, але й на трансфері знань, компетентностей, академічних практик і культурних моделей.

Отже, інтернаціоналізація освітнього середовища і міжнародна академічна мобільність перебувають у взаємозумовленому зв'язку: з одного боку, інтернаціоналізація створює передумови для активізації мобільності, а з іншого – мобільність є практичним індикатором рівня інтернаціоналізації університету.

Водночас варто зазначити, що міжнародна академічна мобільність студентів у сучасних умовах дедалі частіше поєднує фізичні та віртуальні форми. Зокрема, розвиток цифрових технологій, досвід дистанційної освіти, а також наслідки пандемії Covid-19 і воєнного стану сприяли активізації віртуальної мобільності як альтернативного або доповнювального формату. Віртуальна мобільність передбачає участь студентів у курсах, семінарах, спільних проєктах та освітніх програмах іноземних університетів без фізичного переміщення, що дозволяє розширити доступ до міжнародного освітнього простору. Проте ефективність таких форм мобільності також залежить від рівня інтернаціоналізації освітнього середовища, зокрема від цифрової інфраструктури, мовної підготовки та організаційного супроводу.

У зв'язку з цим особливої ваги набуває питання інституційного забезпечення інтернаціоналізації освітнього середовища, що передбачає розроблення та впровадження стратегій інтернаціоналізації на рівні закладів вищої освіти. Важливим документом для ефективної інтернаціоналізації освітнього середовища закладів вищої освіти є стратегії інтернаціоналізації, які затверджуються університетами. Наявність такого документу дозволяє визначити стратегічні цілі, пріоритети, механізми та ресурси, необхідні для реалізації міжнародної діяльності університету, а також забезпечити її системність і результативність.

Практична реалізація стратегічних засад інтернаціоналізації освітнього середовища закладу вищої освіти наочно простежується на прикладі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника *(далі – КНУВС)*, який упродовж останніх років послідовно формує інституційну модель інтеграції у європейський та світовий освітньо-науковий простір.

Особливо важливим є те, що стратегічне бачення інтернаціоналізації КНУВС формується в умовах глобальної конкуренції, трансформації Європейського простору вищої освіти та тривалого воєнного стану в Україні, що актуалізує потребу у безпечних і гнучких моделях міжнародної академічної мобільності студентів.

Емпіричним підтвердженням результативності системного підходу до інтернаціоналізації є досягнення університету у 2020–2025 роках, які стали підґрунтям для розроблення та затвердження Стратегії інтернаціоналізації КНУВС на 2026–2030 роки. Зокрема, у цей період університет здійснив активний розвиток стратегічних партнерств, розширив мережу міжнародних зв'язків, а також забезпечив практичні механізми реалізації міжнародної академічної мобільності. КНУВС є учасником низки міжнародних консорціумів та асоціацій, серед яких Консорціум Варшавського та українських університетів (із 2006 р.), Європейська асоціація університетів (із 2010 р.), Міжнародний консорціум університетів (із 2015 р.), Міжнародна університетська спільнота «Один пояс – один шлях» (із 2016 р.), Консорціум університетів Балтійського регіону та України (із 2015 р.), Велика хартія університетів «Magna Charta Universitatum» (із 2018 р.), а також EDUC (European Digital UniverCity) (із 2022 р.) та UNIVERSEH (Міжнародний консорціум космічних університетів) (із 2022 р.). Така багаторівнева інтеграція в міжнародні структури формує основу для довготривалого партнерства, міжнародної академічної мобільності та наукової співпраці (Відділ міжнародних зв'язків, 2026).

Кількісні показники партнерської мережі КНУВС також демонструють високий рівень міжнародної активності. За період 2020–2025 років університет уклав 67 міжнародних угод про співпрацю, серед яких 31 угода спрямована на започаткування чи продовження партнерств з освітньо-науковими закладами й установами Республіки Польщі, а 36 – з освітньо-науковими закладами й установами інших європейських держав, а також країн Азії, Північної та Південної Америки (Відділ міжнародних зв'язків, 2026). Вказані дані засвідчують, що географія міжнародних зв'язків КНУВС виходить далеко за межі локального транскордонного співробітництва та охоплює міжконтинентальний вимір, що є важливим чинником підвищення міжнародної видимості університету.

Суттєве значення для формування інтернаціоналізованого освітнього середовища має розвиток програм подвійних дипломів. Упродовж 2020–2025 років було започатковано 5 нових програм подвійного дипломування бакалаврського та магістерського рівнів з університетами Республіки Польщі. Важливість цього результату полягає в тому, що подвійні дипломи створюють стійкий механізм міжнародної академічної мобільності, який передбачає узгодженість навчальних планів, взаємне визнання результатів навчання та формування компетентностей у мультикультурному освітньому середовищі.

Значущим практичним досягненням КНУВС у контексті інтернаціоналізації є розширення академічної мобільності учасників освітнього процесу. Зокрема, у 2020–2025 роках участь у реалізації програм міжнародної академічної мобільності взяло 224 студенти, з них 58 – у межах Erasmus+, а також 39 науково-педагогічних працівників, з них 17 – у межах Erasmus+ (Відділ міжнародних зв'язків, 2026). Наведені дані демонструють, що університет забезпечує не лише студентську, але й викладацьку мобільність, що є критично важливим для інтернаціоналізації освітнього середовища, оскільки мобільність викладачів сприяє трансферу освітніх практик, методик викладання та академічних стандартів.

Поряд із мобільністю, важливим компонентом практичної інтернаціоналізації є розвиток міжнародного іміджу університету, що прямо пов'язано з міжнародною видимістю та конкурентоспроможністю. КНУВС у 2020–2025 роках демонструє системну присутність у міжнародних рейтингах, зокрема THE Interdisciplinary Science Ranking, THE Sustainability Impact Ranking, SCImago Institutions Ranking, UniRank, UI GreenMetric World University Ranking, WEBOMETRICS Ranking of World Universities. Така позиція у рейтингах свідчить про інституційну спроможність університету до міжнародного позиціонування та підтверджує, що інтернаціоналізація освітнього середовища супроводжується репутаційним розвитком, який позитивно впливає на залучення партнерів та учасників міжнародної мобільності.

Науковий вимір інтернаціоналізації також є важливим для активізації міжнародної академічної мобільності студентів, оскільки сучасні програми мобільності дедалі частіше інтегруються у дослідницькі проєкти, лабораторні стажування, спільні експедиції та участь у міжнародних консорціумах. За останні 5 років університетом у співпраці з іноземними партнерами успішно реалізовано 17 дослідницьких проєктів міжнародного характеру. КНУВС не лише декларує міжнародну співпрацю, але й має практичні результати у сфері міжнародної проєктної діяльності, що створює основу для інтеграції студентів у міжнародні дослідницькі ініціативи.

З огляду на накопичений досвід та досягнуті результати, у 2025 році Вченою радою КНУВС була затверджена Стратегія інтернаціоналізації на 2026–2030 роки, яка визначає інтернаціоналізацію як «стрижневу стратегічну філософію» розвитку університету в умовах глобальної конкуренції, війни та трансформації європейського освітнього простору. Важливим є те, що стратегічний документ відображає місію університету формувати європейські стандарти освіти, інноваційну дослідницьку екосистему, транскордонне партнерство, відкритий інтеркультурний простір та центр міжнародного діалогу для Центральної Європи. Стратегія задає системну рамку інтернаціоналізації, в якій міжнародна академічна мобільність студентів розглядається не як окремий захід, а як інтегрований механізм реалізації місії університету (Стратегія інтернаціоналізації, 2025).

Місія інтернаціоналізації КНУВС у Стратегії визначена як прагнення «побудувати відкритий, безпечний та інноваційний європейський університет у центрі Карпатського регіону, який забезпечує глобальну мобільність, міжнародну дослідницьку співпрацю та

платформу для міжкультурного діалогу молоді країн Центральної Європи» (Стратегія інтернаціоналізації, 2025). У цьому формулюванні особливу увагу привертають три ключові орієнтири: глобальна мобільність, міжнародна дослідницька співпраця та міжкультурний діалог. Саме поєднання цих компонентів дозволяє інтерпретувати інтернаціоналізацію як процес створення умов, у яких студентська мобільність набуває безпечного, доступного та академічно результативного характеру, що є особливо актуальним для України в умовах воєнного стану.

Бачення КНУВС до 2030 року в межах Стратегії формує модель університету як академічного та науково-інноваційного хабу Карпатського макрорегіону Європи. Важливими практичними орієнтирами є стабільна представленість у міжнародних рейтингах, реалізація спільних європейських програм з університетами Польщі, Словенії, Великої Британії, Чехії, Румунії, Угорщини, Словаччини, Німеччини, Франції, Італії, а також США і Туреччини. Такий перелік партнерських країн не лише задає географічний вектор розвитку, але й відображає стратегічне прагнення університету інтегруватися у широку мережу міжнародної співпраці, де мобільність студентів може реалізовуватися як у форматі програм Erasmus+, так і через двосторонні угоди, спільні програми та проєктні консорціуми.

Одним із найбільш виразних практичних інструментів інтернаціоналізації КНУВС є створення та розвиток флагманських міжнародних центрів, які мають забезпечувати не лише наукові результати, але й нові формати мобільності. У Стратегії визначено європейський хаб молодіжної та наукової дипломатії та транскордонної взаємодії – «Карпатський діалог» (Міжнародний центр зустрічей студентської молоді України та Республіки Польща у Микуличині). Вказаний центр є унікальним прикладом інституційного рішення, яке поєднує освітні, культурні та безпекові аспекти інтернаціоналізації. У межах ключових показників ефективності *(далі – KPI)* Стратегії передбачено забезпечення академічної мобільності через діяльність Центру з орієнтовним показником до 200 учасників одночасно. Це підкреслює прагнення університету розвивати так звану «м'яку мобільність» та безпечні міжнародні програми, які можуть бути реалізовані навіть у кризових умовах.

Іншим стратегічним міжнародним осередком визначено Міжнародний науковий центр «Обсерваторія» на горі Піп Іван, який у Стратегії характеризується як один із найпотужніших високогірних наукових центрів Центральної Європи. У KPI передбачено проведення трьох міжнародних експедицій, що створює потенціал для інтеграції студентів у міжнародні дослідницькі програми, літні школи, міждисциплінарні польові практики та стажування. Отже, мобільність у межах інтернаціоналізації КНУВС може реалізовуватися не лише у традиційних університетських форматах, але й через участь у міжнародних експедиціях, що відповідає сучасним тенденціям розвитку дослідницької освіти.

Стратегія також передбачає розвиток Астрономічної обсерваторії КНУВС як нового осередку астрономічних досліджень України, Європи та світу з найсучаснішим обладнанням. У KPI зазначено необхідність залучення 5–10 нових партнерів, реалізацію 1–3 спільних грантів, створення нового комплексу телескопів, планетарію та музею астрономії. Цей напрям є важливим прикладом того, як інтернаціоналізація освітнього середовища реалізується через розвиток наукової інфраструктури, що у перспективі створює можливості для міжнародної академічної мобільності студентів у форматі дослідницьких стажувань, участі у спільних проєктах та інтеграції у глобальні наукові мережі.

У практичному вимірі Стратегія КНУВС містить чітко структуровану систему стратегічних цілей, індикаторів та KPI, що дозволяє розглядати її як приклад інституційно зрілої моделі управління інтернаціоналізацією. Зокрема, стратегічна ціль 1 спрямована на інтеграцію у глобальні рейтинги та підвищення міжнародної видимості. KPI передбачають вхід до QS EECA University Rankings до 2028 року, подання заявки до QS World University Rankings у 2028 році, підвищення позицій у THE World University Rankings на 5 %, а також зростання цитованості у Scopus на 10–20 %. Наявність таких вимірюваних показників дозволяє університету здійснювати моніторинг ефективності інтернаціоналізації та забезпечувати її зв'язок із репутаційним розвитком, що є важливим чинником залучення міжнародних партнерів та учасників мобільності.

Стратегічна ціль 2 безпосередньо спрямована на розвиток міжнародної академічної мобільності. KPI передбачають зростання кількості іноземних студентів, збільшення outgoing mobility на 50 %, реалізацію 12–15 BIP (Blended Intensive Programmes), а також мобільність через Міжнародний центр зустрічей студентської молоді України та Республіки Польща у Микуличині на рівні 200 учасників. Практична цінність цих показників полягає в тому, що вони орієнтують університет на поєднання традиційної довготривалої мобільності (семестрової або річної) з короткостроковими та змішаними форматами, які є більш гнучкими та доступними в умовах воєнних ризиків. У цьому аспекті КНУВС демонструє сучасний підхід до мобільності як багатоформатного явища, що включає як фізичну, так і змішану та короткострокову мобільність.

Стратегічна ціль 3 передбачає поглиблення співпраці з університетами Європейського Союзу. KPI включають 8–10 активних угод з університетами ЄС, 2 подвійні або спільні програми, а також 2 спільні проєкти з партнерами консорціумів EDUC, UNIVERSEH, Collegium Carpathicum. Практичне значення цієї цілі полягає у прагненні університету перейти від кількісного накопичення угод до якісної співпраці, яка має результативні форми: спільні програми, проєкти, інтеграція у консорціуми. Саме такі форми співпраці створюють найбільш сталі механізми академічної мобільності студентів, оскільки забезпечують взаємне визнання результатів навчання, спільні освітні траєкторії та регулярну взаємодію між університетами-партнерами.

Стратегічна ціль 4 визначає міжнародну наукову інтеграцію та орієнтацію на Horizon Europe. KPI передбачають реалізацію 8–12 міжнародних проєктів до 2030 року, зростання міжнародних співавторських

публікацій на 10 %, участь у 2–3 стабільних міжнародних консорціумах та участь в 1 новому консорціумі. У практичному вимірі це означає, що університет прагне не лише збільшити кількість міжнародних проєктів, але й забезпечити сталість наукової інтеграції. Для міжнародної академічної мобільності студентів це є надзвичайно важливим, оскільки сучасні мобільності часто пов'язані з дослідницькими проєктами, грантовими програмами, лабораторними стажуваннями та участю у міжнародних командах, що формує дослідницькі компетентності здобувачів освіти.

Стратегічна ціль 5 у Стратегії КНУВС визначена як розвиток Internationalization at Home. KPI включають 2 % дисциплін англійською мовою до 2030 року, залучення 15–20 іноземних викладачів-гостей, реалізацію COIL-програм на кожному факультеті, а також упровадження спільних онлайн-курсів. У практичному аспекті ця ціль є критично важливою для активізації міжнародної академічної мобільності студентів, оскільки міжнародний досвід може бути частково забезпечений у межах університету без фізичного виїзду. Водночас інтернаціоналізація вдома підвищує готовність студентів до мобільності, формує мовну компетентність, міжкультурну чутливість та здатність працювати у міжнародних командах, що підвищує їхню конкурентоспроможність у програмах Erasmus+ та інших мобільностях (Стратегія інтернаціоналізації, 2025).

Узагальнюючи практичний досвід КНУВС, можна стверджувати, що інтернаціоналізація освітнього середовища університету реалізується як системний процес, який включає розвиток партнерств, забезпечення мобільності, підвищення міжнародної видимості, інтеграцію у рейтинги, розвиток наукової співпраці, створення флагманських міжнародних центрів, а також упровадження сучасних моделей Internationalization at Home. Саме поєднання цих компонентів створює умови, за яких міжнародна академічна мобільність студентів переходить із рівня епізодичних індивідуальних випадків у площину стратегічно підтримуваної та інституційно забезпеченої практики. Сформована модель поєднання інституційної стратегії, регіональної ідентичності та європейської інтеграції може розглядатися як репрезентативний приклад для інших закладів вищої освіти України в умовах трансформаційних викликів.

Висновки. Отже, інтернаціоналізація освітнього середовища закладів вищої освіти є системним, багатовимірним та стратегічно зумовленим процесом, який охоплює управлінський, освітній, науковий і культурний виміри діяльності університету. Аналіз нормативно-правової бази України та наукових підходів засвідчив, що інтернаціоналізація розглядається як інструмент інтеграції до Європейського простору вищої освіти, підвищення якості освітніх послуг, конкурентоспроможності університетів і формування міжкультурних компетентностей здобувачів освіти.

Доведено взаємозумовлений характер зв'язку між інтернаціоналізацією та міжнародною академічною мобільністю: інтернаціоналізація створює інституційні, організаційні й культурні передумови для мобільності, а мобільність виступає індикатором рівня інтернаціоналізації освітнього середовища. Встановлено, що сучасна мобільність набуває багатоформатного характеру, поєднуючи фізичні, змішані та віртуальні моделі, що особливо актуально в умовах воєнного стану та цифрової трансформації освіти.

Практичний аналіз діяльності КНУВС підтвердив результативність системного підходу до інтернаціоналізації як стратегічної філософії розвитку університету. Розширення мережі міжнародних партнерств, участь у консорціумах та асоціаціях, реалізація програм подвійних дипломів, зростання кількісних показників студентської й викладацької мобільності, активна присутність у міжнародних рейтингах, виконання міжнародних дослідницьких проєктів та створення флагманських міжнародних центрів («Карпатський діалог», Міжнародний науковий центр «Обсерваторія», розвиток Астрономічної обсерваторії) засвідчують інституційну зрілість моделі інтернаціоналізації. Затверджена Стратегія інтернаціоналізації на 2026–2030 роки з чітко визначеними KPI демонструє перехід від фрагментарної міжнародної активності до комплексного управління процесом, у межах якого міжнародна академічна мобільність студентів інтегрується в місію, бачення та стратегічні цілі університету.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методик оцінювання впливу інтернаціоналізації освітнього середовища на якісні результати академічної мобільності студентів, зокрема на формування їхніх професійних, міжкультурних та дослідницьких компетентностей. Актуальними є дослідження ефективності моделей Internationalization at Home, змішаних та короткострокових форматів мобільності в умовах воєнних ризиків, а також вивчення механізмів забезпечення інклюзивності та рівного доступу до міжнародних програм. Подальшого наукового осмислення потребує питання цифрової підтримки мобільності, інтеграції українських університетів у європейські університетські альянси та впливу інтернаціоналізації на регіональний розвиток і формування освітньо-наукових хабів у прикордонних регіонах України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text (дата звернення: 10.02.2026).

Бойчук, Ю., Боярська-Хоменко, А. (2023). Інтернаціоналізація діяльності закладів вищої педагогічної освіти в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Педагогіка та психологія».* № 1. С. 17–22.

Карп, Р. (2024). Інтернаціоналізація системи вищої освіти України в умовах сьогодення. *Академічні візії.* Вип. 30. URL: https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1047/929 (дата звернення: 10.02.2026).

Маланюк, Н., Запухляк, І. (2025). Інтернаціоналізація вищої освіти: суть, концепції та складові. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*. № 1 (31).

С. 162–172.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 10.02.2026).

Порядок реалізації права на академічну мобільність: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text (дата звернення: 10.02.2026).

Горбань, Ю., Олійник, О., Гайсинюк, Н. (2024). Академічна мобільність і кроскультурні комунікації в глобалізованому освітньому просторі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* № 4. С. 53–61.

Мартинюк, А., Губіна, А. (2024). Академічна мобільність студентів як вагома складова інтернаціоналізації освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка».* № 2. С. 35–43.

Відділ міжнародних зв'язків Карпатського національного університету імені Василя Стефаника: вебсайт. URL: https://ic.cnu.edu.ua/ (дата звернення: 10.02.2026).

Стратегія інтернаціоналізації Карпатського національного університету імені Василя Стефаника на 2026–2030 роки. (2025). URL: https://ic.cnu.edu.ua/stratehiia-internatsionalizatsii/ (дата звернення: 10.02.2026).

REFERENCES

Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.02.2022 № 286-r [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032: approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on 23 February 2022 No. 286-p]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Boichuk, Yu., & Boiarska-Khomenko, A. (2023). Internatsionalizatsiia diialnosti zakladiv vyshchoi pedahohichnoi osvity v umovakh voiennoho stanu i povoiennoi vidbudovy [Internationalization of higher pedagogical education institutions in conditions of martial law and postwar reconstruction]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia «Pedahohika ta psykholohiia»,* no. 1, pp. 17–22. [in Ukrainian].

Karp, R. (2024). Internatsionalizatsiia systemy vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh sohodennia [Internationalization of the higher education system in Ukraine in the current conditions]. *Akademichni vizii,* no. 30. Available at: https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1047/929 (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Malaniuk, N., & Zapukhliak, I. (2025). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity: sut, kontseptsii ta skladovi [Internationalization of higher education: essence, concepts, and components]. *Naukovyi visnyk IFNTUNH. Seriia «Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti».* no. 1 (31), pp. 162–172. [in Ukrainian].

Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine of 1 July 2014 No. 1556-VII]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Poriadok realizatsii prava na akademichnu mobilnist: zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 serpnia 2015 r. № 579 [The Procedure for Exercising the Right to Academic Mobility: approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 12 August 2015 No. 579]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Horban, Yu., Oliinyk, O., & Haisyniuk, N. (2024). Akademichna mobilnist i kroskulturni komunikatsii v hlobalizovanomu osvitnomu prostori [Academic mobility and cross-cultural communication in the globalized educational space]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv,* no. 4, pp. 53–61. [in Ukrainian].

Martyniuk, A., & Hubina, A. (2024). Akademichna mobilnist studentiv yak vahoma skladova internatsionalizatsii osvity [Academic mobility of students as a significant component of internationalization of education]. *Akademichni studii. Seriia «Pedahohika»*, no. 2, pp. 35–43. [in Ukrainian].

Viddil mizhnarodnykh zv'iazkiv Karpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka: vebsait [International Relations Department of Vasyl Stefanyk Carpathian National University: website]. Available at: https://ic.cnu.edu.ua/ (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Stratehiia internatsionalizatsii Karpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka na 2026–2030 roky [Internationalization Strategy of Vasyl Stefanyk Carpathian National University for 2026–2030]. (2025). Available at: https://ic.cnu.edu.ua/stratehiia-internatsionalizatsii/ (Accessed 10 February 2026). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 14.02.2026